

ព្រះបរមរាជលាសន៍របស់ព្រះបាទសម្តេចព្រះហរិរក្ស

ផ្ដើមព្រះ

ព្រះចៅអធិរាជណាប្លូលេអុងទី ៣

កាលពីអតីតកាល ប្រទេសកម្ពុជាធ្លាប់មានអាណាខេត្តទូលំទូលាយប្រកបដោយខេត្តធំៗជាច្រើន ក្រោយមកបានមានជនជាតិអន្តរាមដែលមានចិត្តទុច្ចរិតចង់សម្លាប់មេត្រីជាមួយនឹងប្រទេសកម្ពុជាបង់ យកស្រុកខ្មែរម្តងមួយឬពីរ ។

នៅពេលមានអំពើបះបោរកែស៊ីន(Kay Son) ព្រះចៅ យ៉ាឡុង (Gia Long)បានភៀសព្រះវរកាយ ចេញពីអាណាចក្ររបស់ខ្លួនទៅសុំពឹងជំនួយពីអាណាចក្រក្រុងទេពជាទីដែលព្រះចៅយ៉ាឡុងបានជួប ជាមួយនឹងព្រះវររាជបិតាអង្គអេង(1772-1796)ដែលកាលនោះជាព្រះមហាក្សត្រនៃប្រទេសកម្ពុជាដែល យកគ្នាជាសម្ព័ន្ធមិត្រហើយ បន្ទាប់ពីភៀសព្រះវរកាយចេញពីអាណាចក្រក្រុងទេពហើយបានទៅបោះទី តាំងស្រុកព្រះត្រពាំង(Travinh)ជាទីដែលព្រះចៅយ៉ាឡុងចាត់ត្រៀមកងទ័ពដើម្បីតស៊ូប្រឆាំងនឹងពួកបះ បោរកែស៊ីនមក ព្រះវររាជបិតាបានទ្រង់បញ្ជូនកងទ័ពទៅជួយច្បាំងរហូតដល់បានទទួលជ័យជម្នះលើ ពួកបះបោរកែស៊ីន ហើយព្រះចៅយ៉ាឡុងបានឡើងសោយរាជ្យនៃប្រទេសអន្តរាម ។

កាលនោះ ព្រះចៅយ៉ាឡុងបានតោងទាមថាស្រុកព្រះត្រពាំងជាស្រុករបស់ខ្លួនតាមខ្លួន ហើយបាន ស្នើសុំឱ្យព្រះវររាជបិតាលើកលែងស្វយសារអាក្រក់ប្រាប់យ៉ាងពីស្រុកនោះ និងស្នើសុំមិនឱ្យអ្នកស្រុកព្រះ ត្រពាំងប្រកបការងារទេ ។

ព្រះវររាជបិតាកាលទ្រង់ពិចារណាទៅឃើញថានេះជាទង្វើទទួលសារភាពរបស់សម្ព័ន្ធមិត្រហើយទ្រង់ក៏សុខចិត្តយល់ស្របទៅតាមតំណែងតោងទាមរបស់ព្រះចៅយ៉ាឡុងនិងមិនឱ្យអ្នកស្រុកព្រះត្រពាំងជាប់កាតព្វកិច្ចពន្ធអាករណាមួយទៀតទេ ។

យូរអង្វែងក្រោយមក ព្រះចៅយ៉ា ឡុងបានធ្វើអាណានិគមអណ្តាមលើស្រុកព្រះត្រពាំងនោះរហូតដល់រជ្ជកាលរបស់សម្តេចព្រះជេដ្ឋាអង្គបន្ទ(1792-1834)ដែលបានងាកទៅពឹងព្រះចៅយ៉ាឡុង បំណែកខាងខ្ញុំព្រះអង្គបានបង់សម្ព័ន្ធមេត្រីជាមួយនឹងអាណាចក្រក្រុងទេព ។

ព្រះរាជបុត្ររបស់ព្រះចៅយ៉ាឡុងព្រះនាមថាមិញម៉ាង(Minh Mang)បានឡើងសោយរាជ្យ ហើយបានដឹកព្រែកដែលឆ្លងកាត់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាពីពាម(Hatien)ទៅមាត់ជ្រូក(Chaudoc) ដើម្បីស្ថាបនាមន្ត្រីនិងប្រជារាស្ត្រអណ្តាម ។

នៅពេលព្រះវររាជបិតាទ្រង់សោយព្រះទិវង្គតទៅ ព្រះអង្គបានបន្សល់ទុកនូវព្រះរាជធីតាតែមួយ ព្រះអង្គគត់ ព្រះចៅមិញម៉ាងបានប្រើវិធានការកៀបសង្កត់និងត្រាស់បញ្ជាឱ្យចាប់ឃុំខ្មាំងព្រះរាជបុត្រីរបស់ព្រះវររាជភាតា ព្រះវររាជមាតា ព្រះរាជកុមារទៅព្រៃនគរ(Saikong, Saigon) បានប្រហារជីវិតព្រះរាជបុត្រីនៃព្រះវររាជភាតានិងធ្វើឱ្យបាត់ព្រះវរកាយរបស់ព្រះអង្គ និងត្រាស់បញ្ជាឱ្យមន្ត្រីធំ ៗ និង ប្រជារាស្ត្រកម្ពុជាទៅរស់នៅលើកោះមួយនិងកោះដទៃទៀតឯតុងកឹក(Tonkin)ក្បែរប្រទេសចិន ។

ប្រជារាស្ត្រកម្ពុជាបានដឹងពីចេតនាអាក្រក់របស់ព្រះចៅអណ្តាមនេះហើយក៏ក្រោកប្រឆាំងតតាំងនិងកាប់សម្លាប់ជនជាតិអណ្តាមអស់ជាច្រើន ស្ថានការណ៍ដែលមានក្នុងប្រទេសកម្ពុជានេះប្រាកដជាធ្វើឱ្យព្រះករុណាមហាវរាជទ្រង់ឈ្វេងយល់ជ្រួតជ្រាបដល់ការស្ថាបនាទីពលត្រួតត្រារបស់អណ្តាមក្នុងអាណាខេត្តកម្ពុជាហើយ ។

→ព្រះមហាក្សត្រ←

ស្រុកជួនណែនបានក្លាយទៅជារបស់អណ្តាមតាមរយៈការចូលកាន់កាប់ដោយសន្តិវិធីយ៉ាងងាយ កាលពី ២០០ ឆ្នាំកន្លងមក ។ ស្រុកដែលជនជាតិអណ្តាមរស់អ្នកជាបន្តបន្ទាប់ គឺ ព្រៃនគរ(Saigon) លង្វោ(Vinh Long) ផ្សារដែក(Sadec) ស្ទឹងធំ(Smeythor) មាត់ជ្រូក(Chaudoc) ក្រមួនស(Rach-Gia) អូរមុំ(Omon) ទឹកខ្មៅ ស្រុកពាម និងកោះត្រល់(Phu-Quoc) និងកោះត្រឡាប(Poulo Condor)

ចាប់តាំងពីពេលឥឡូវនេះតទៅប្រសិនបើជនជាតិអណ្តាមសុខចិត្តប្រគល់អាណាខេត្តទាំងនេះនិង ដទៃទៀតថ្វាយបំពោះព្រះចៅអធិរាជបារាំង ខ្ញុំព្រះអង្គសូមឱ្យទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោសកុំទទួលយកដែនដី ទាំងនោះព្រោះថាដែនដីទាំងនេះពិតជាដែនដីរបស់ប្រទេសកម្ពុជាមែន បើកដែនដីទៅត្រើយខាងលិច នៃស្ទឹងព្រៃនគរ(Saikong River)ទៅពាម(Hatien)ប្រកបដោយកោះ ២ តោងតែស្ថិតនៅជារបស់ប្រទេស កម្ពុជាដូចមុនដដែល សម្រាប់ភូមិភាគដែលប្រទះឃើញនៅត្រើយខាងកើតនៃស្ទឹងព្រៃនគរដែលជនជាតិ អណ្តាមបានចូលកាន់កាប់មកជាយូរអង្វែងហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គមិនទាមទារយកវិញទេ.....

ធ្វើនៅព្រះបរមរាជវាំងក្រុងឧត្តុង្គមានជ័យ ឆ្នាំថ្ងៃ ១៣ រោច ខែ
កត្តិក ឆ្នាំរោង អដ្ឋស័ក ប.ស. ១២១៨ ម.ស. ១៧៧៨ ព.ស. ២៣
៩៩ ត្រូវនឹងថ្ងៃអង្គារ ទី ២៥ ខែវិច្ឆិកា គ.ស. ១៨៥៦

ព្រះរាជហត្ថលេខានិងព្រះលញ្ឆករ

.....

(ព្រះបាទសម្តេចព្រះហរិរក្សរាមាធិបតី ព្រះចៅក្រុងកម្ពុជា)

(១៧-១២-២០១២)